



EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání



MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Projekt místní akční plán rozvoje vzdělávání v ORP Karviná

Analýza přístupu karvinských škol ke vzdělávání v rámci finanční a matematické gramotnosti

Vypracovali: Mgr. Ondřej Mokroš, Mgr. Renáta Krátká, Mgr. Andrea Fránová, Mgr. Marcela Kraslová,
Mgr. Jana Klementová, Ing. Petra Zawadová



Obsah

| | |
|--|----|
| Úvod..... | 3 |
| 1) V rámci jakého předmětu se vyučuje finanční gramotnost na Vaší škole? | 4 |
| 2) Vyučuje se u Vás finanční gramotnost jako samostatný předmět? | 5 |
| 3) Je na Vaší škole zájmový útvar, ve kterém rozvíjíte finanční gramotnost? | 6 |
| 4) Využíváte hry na rozvoj finanční gramotnosti, pokud ano, uveďte jaké? | 7 |
| 5) Pokud byste měli možnost, měli byste zájem v oblasti finanční gramotnosti o:..... | 8 |
| 6) Jste aktuálně zapojeni do projektu, který se zabývá finanční gramotností? | 9 |
| 7) Jaká je hodinová dotace předmětu matematika v jednotlivých ročnících? | 10 |
| 8) Máte ve škole zájmový útvar, ve kterém rozvíjíte matematickou gramotnost? | 11 |
| 9) Jste aktuálně zapojeni do projektu, který se zabývá matematickou gramotností? | 12 |
| 10) Probíhá na Vaší škole diferencovaná výuka matematiky? | 13 |
| 11) Uvítali byste matematickou soutěž v rámci ORP Karviná? Pokud ano, na kterém stupni ZŠ? | 14 |
| Závěr | 15 |



Úvod

V rámci projektu Místní akční plán rozvoje vzdělávání v ORP Karviná, reg. č. CZ.02.3.68/0.0/0.0/15_005/0000040 jsme na základě dotazníkového šetření zjišťovali, jaká je úroveň vzdělávání finanční a matematické gramotnosti na základních školách v Karviné, Dětmovicích, Stonavě a Petrovicích u Karviné.

Dotazovali jsme se, zda se na některé z mapovaných škol vyučuje finanční gramotnost jako samostatný předmět, zjistili jsme, že se finanční gramotnost jako samostatný předmět vyučuje pouze na Základní a Mateřské škole Cihelní a na Základní a Mateřské škole Školská, kde je výuka finanční gramotnosti součástí předmětu základy ekonomie a účetnictví.

Na otázku, jestli je na některé z dotazovaných škol zájmový útvar, kde se rozvíjí finanční gramotnost, odpověděla většina škol, že ne, pouze Základní škola a Mateřská škola Družby uvedla, že od prosince ano v rámci projektu.

Nejčastěji respondenti uváděli jako odpověď na otázku, zda používají hry na rozvoj finanční gramotnosti monopoly, hru finanční svoboda, Innovator, Farmář, počítačová hra Ghatt out apod. Někteří z respondentů nedisponují žádnými hrami, které mohou rozvíjet finanční gramotnost u žáků.

Základní školy by měly největší zájem o prožitkové programy pro žáky v oblasti finanční gramotnosti, v procentech lze daný zájem vyčíslit 100%, tedy všechny dotazované školy by o prožitkové programy pro žáky stály. O materiální vybavení by mělo zájem celkem 14 základních škol, tedy 82,4%, softwarové vybavení by uvítalo celkem 10 základních škol, tedy 58,8% a o proškolení pedagogů by mělo zájem celkem 9 základních škol, tedy 52,9%.

Většina z dotazovaných základních škol uvedla, že není zapojena do žádných projektů zabývajících se rozvojem finanční gramotnosti, SŠ, ZŠ a MŠ Karviná, Komenského je zapojena do projektu OP VVV GRAMMY, ZŠ a MŠ Dělnická do projektu Erasmus, který se bude zčásti zabývat rozvojem finanční gramotnosti, konkrétně rozvojem fiktivní firmy, ZŠ a MŠ Prameny do soutěže finanční gramotnost pod záštitou ministerstva školství. Všechny odpovědi se týkaly aktuálního školního roku.

Jednotlivým rozdělením a analýzou hodinových dotací v matematice na základních školách se věnujeme v dané kapitole, kde je přiložena přehledně zpracovaná tabulka.

Zájmový útvar věnující se rozvoji matematické gramotnosti bude mít ZŠ a MŠ Družby, od prosince bude zapojena do projektu nazvaného GRAMMY, většina základních škol je aktuálně zapojena do projektu šablony 16. SŠ, ZŠ a MŠ Karviná, Komenského je zapojena do projektu OP VVV GRAMMY. Z této otázky mimo jiné vyplynulo, že zájmový útvar podporující matematickou gramotnost vede celkem 6 subjektů.

Celkem 5 respondentů odpovědělo, že na jejich základní škole probíhá diferencovaná výuka matematiky, zbývajících 12 respondentů odpovědělo, že ne. Konkrétně diferencovaná forma výuky probíhá na těchto školách ZŠ a MŠ U STUDNY, ZŠ a MŠ PRAMENY, ZŠ a MŠ CIHELNÍ, ZŠ a MŠ DĚTMAROVICE, ZŠ a MŠ s pol. jaz. vyuč. KARVINÁ.

Matematickou soutěž v rámci ORP Karviná by uvítalo na 1. stupni celkem 14 respondentů a na 2. stupni celkem 13 respondentů.



Celkem na dotazník dopovědělo 17 základních škol. Do všech zúčastněných škol jsme zasílali odkaz na elektronický dotazník, který jsme vypracovali na stránkách www.survio.cz. Z uvedeného dotazníku jsme použili graf u otázky č. 5. Grafy u ostatních otázek jsme vypracovali v programu Microsoft Excel.

1) V rámci jakého předmětu se vyučuje finanční gramotnost na Vaší škole?

| Předmět | Počet škol | Počet procent | Předmět | Počet škol | Počet procent |
|---------------------|------------|---------------|---|------------|---------------|
| Matematika | 15 | 88,2% | Výchova ke zdraví | 2 | 11,8% |
| Výchova k občanství | 10 | 58,8% | Člověk a jeho svět | 2 | 11,8% |
| Prvouka | 4 | 23,5% | Finanční gramotnost | 1 | 5,9% |
| Vlastivěda | 3 | 17,6% | Člověk a svět práce | 1 | 5,9% |
| Pracovní činnosti | 3 | 17,6% | Matematické praktikum (volitelný předmět) | 1 | 5,9% |
| ICT | 2 | 11,8% | Připravuji se do života | 1 | 5,9% |
| Přírodověda | 2 | 11,8% | Základy ekonomie a účetnictví | 1 | 5,9% |

Pozn.: MŠ, ZŠ a SŠ Slezské diakonie nevyučuje matematiku ani finanční gramotnost.



2) Vyučuje se u Vás finanční gramotnost jako samostatný předmět?

| | | |
|------------|----|-------|
| Ano | 2 | 11,8% |
| Ne | 15 | 88,2% |

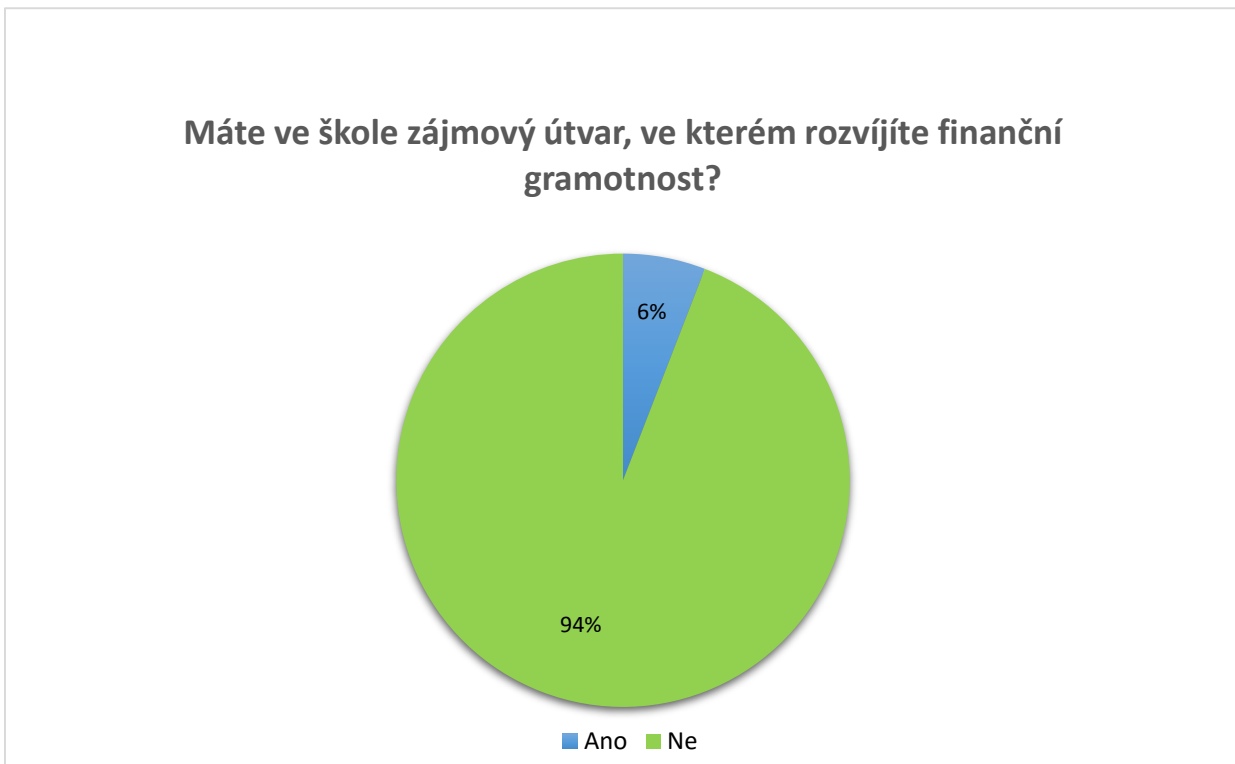


Pouze na dvou ze 17 škol, které odpověděly na dotazník, se vyučuje finanční gramotnost jako samostatný předmět, a to 1 hodina týdně v 9. ročníku na ZŠ Cihelní a 2 hodiny týdně v 9. ročníku jako součást předmětu základy ekonomie a účetnictví na ZŠ Školská.



3) Je na Vaší škole zájmový útvar, ve kterém rozvíjíte finanční gramotnost?

| | | |
|------------|----|-------|
| Ano | 1 | 5,9% |
| Ne | 16 | 94,1% |



Pouze jedna škola uvedla, že má zájmový útvar věnující se finanční gramotnosti, a to v rámci projektu (bohužel nevedla kterého) a na jedné z odpovídajících škol uvedli, že se finanční gramotnosti věnují v rámci jiných zájmových útvarů - zábavná matematika, kreativní, anglický - slovní zásoba. Na ostatních školách se finanční gramotnosti v rámci zájmových útvarů nevěnují.



4) Využíváte hry na rozvoj finanční gramotnosti, pokud ano, uveďte jaké?

| | | |
|------------|----|-------|
| Ano | 11 | 64,7% |
| Ne | 6 | 35,3% |

Respondenti uváděli tyto typy her na rozvoj finanční gramotnosti:

Monopoly (uvedly 3 školy), počítačové hry „Ghet out“, vlastní tvorba pomůcek (cestovní kancelář, peníze, rodinný rozpočet), Farmář, Finanční svoboda (uvedly 2 školy), Innovator, Pexeso a rozcvičky, Logico Piccolo, Peníze kolem nás.

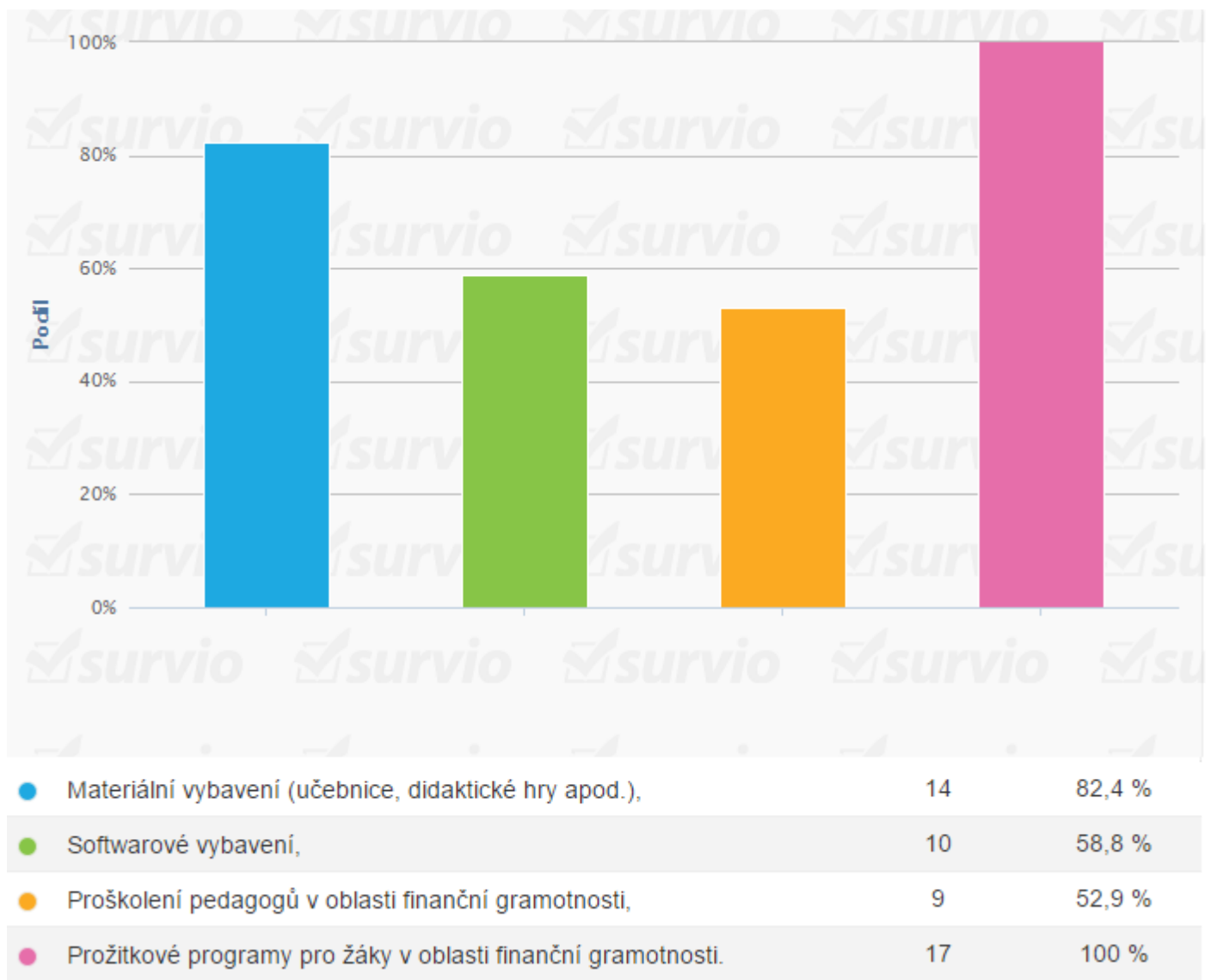




5) Pokud byste měli možnost, měli byste zájem v oblasti finanční gramotnosti o:

| Odpověď | Počet odpovědí | Podíl ze všech odpovědí v % |
|---|----------------|-----------------------------|
| Materiální vybavení | 14 | 82,4% |
| Softwarové vybavení | 10 | 58,8% |
| Proškolení pedagogů v oblasti FG | 9 | 52,9% |
| Prožitkové programy pro žáky v oblasti FG | 17 | 100% |

Všechny školy mají zájem o prožitkové programy pro žáky, na 2. místě je možnost materiálního vybavení (didaktické pomůcky a materiály), rozšíření softwarového vybavení a možností DVPP je zajímavé zhruba pro polovinu oslovených institucí.





6) Jste aktuálně zapojeni do projektu, který se zabývá finanční gramotností?

| | | |
|------------|----|--------|
| Ano | 4 | 23,5 % |
| Ne | 13 | 76,5 % |

1 škola - ERASMUS (projekt částečně zaměřen na FG)

2 školy – GRAMMY (projekt OP VVV KVIC N. Jičín)

1 škola – Finanční gramotnost projekt pod záštitou MŠMT

Všechny odpovědi se týkaly aktuálního školního roku.





7) Jaká je hodinová dotace předmětu matematika v jednotlivých ročnících?

| | 1. ročník | | 2. ročník | | 3. ročník | | 4. ročník | | 5. ročník | |
|----------------------|-----------|-----|-----------|--------|-----------|--------|-----------|--------|-----------|--------|
| | 4h | 5h | 4h | 5h | 4h | 5h | 4h | 5h | 4h | 5h |
| počet škol | 8 | 8 | 3 | 13 | 2 | 14 | 4 | 12 | 2 | 14 |
| počet procent | 50% | 50% | 18,75% | 81,25% | 12,50% | 87,50% | 25,00% | 75,00% | 12,50% | 87,50% |

| | 6. ročník | | 7. ročník | | 8. ročník | | 9. ročník | |
|----------------------|-----------|--------|-----------|--------|-----------|--------|-----------|--------|
| | 4h | 5h | 4h | 5h | 4h | 5h | 4h | 5h |
| počet škol | 9 | 7 | 6 | 10 | 8 | 8 | 7 | 9 |
| počet procent | 56,25% | 43,75% | 37,50% | 62,50% | 50,00% | 50,00% | 43,75% | 56,25% |

| | 1. stupeň | | 2. stupeň | |
|----------------------|-----------|--------|-----------|--------|
| | 4h | 5h | 4h | 5h |
| počet hodin | | | | |
| počet procent | 23,75% | 76,25% | 46,88% | 53,13% |

Na prvním stupni převládá dotace 5 hodin týdně v předmětu matematika. Na druhém stupni se již srovnává dotace 4 hodin a 5 hodin v tomto předmětu.

Do dotazníku nebyla zahrnuta škola MŠ, ZŠ, SŠ Slezské Diakonie, kde se matematika na odloučeném pracovišti v Karviné nevyučuje.



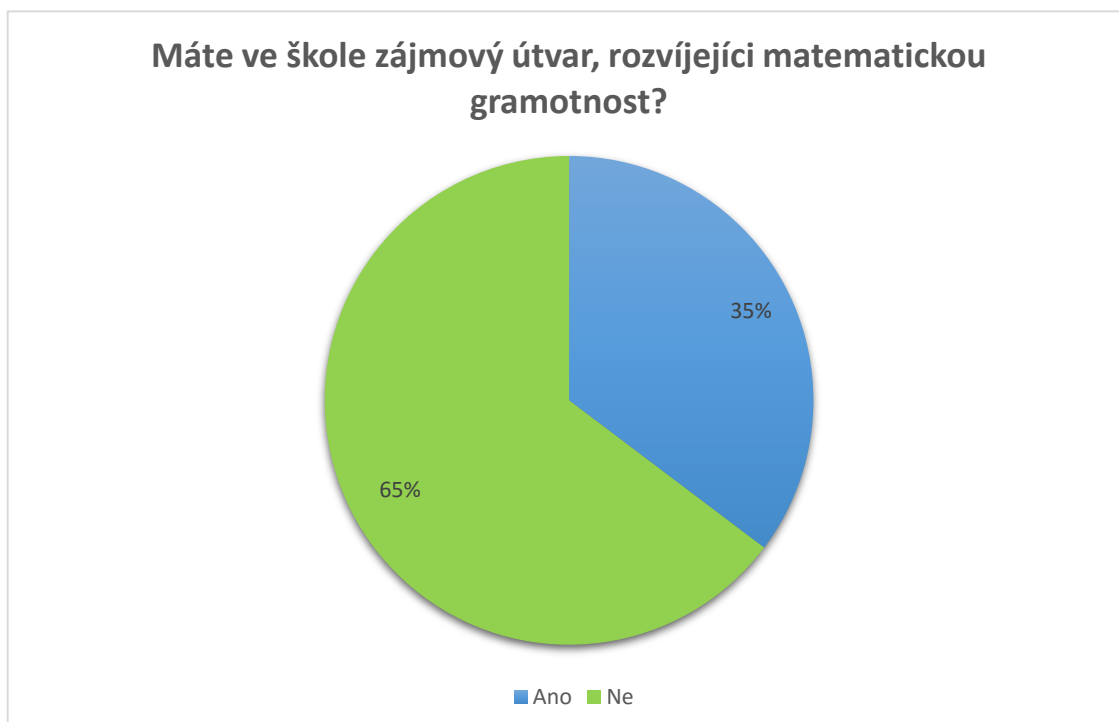
8) Máte ve škole zájmový útvar, ve kterém rozvíjíte matematickou gramotnost?

Z dotazníkového šetření vyplynulo, že ze 17 škol vede zájmový útvar podporující matematickou gramotnost pouze 6 subjektů, což představuje 35%.

Jedná se konkrétně o tyto školy a typy zájmových útvarů:

- a) ZŠ a MŠ DĚLNICKÁ - *v rámci šablony 16 péče o žáky se specifickými potřebami*
- b) ZŠ a MŠ DRUŽBY - *matematický kroužek*
- c) ZŠ a MŠ U LESA - *matematický kroužek*
- d) ZŠ a MŠ DĚTMAROVICE - *zábavná matematika*
- e) ZŠ a MŠ STONAVA - *matematický kroužek + nepovinný předmět Cvičení z matematiky*
- f) ZŠ a MŠ PETROVICE - *Zábavná, zajímavá matematika*
- g) ZŠ a MŠ MENDELOVA - *Klub zábavné logiky a deskových her (v rámci šablony od ledna 2017)*
- h) ZŠ a MŠ CIHELNÍ - *plánuje se zapojit od ledna 2017 v rámci šablony*

Na odloučeném pracovišti MŠ, ZŠ a SŠ Slezské diakonie se matematika nevyučuje.





9) Jste aktuálně zapojeni do projektu, který se zabývá matematickou gramotností?

Z dotazníkového šetření vyplynulo, že ze 17 škol jsou zapojeny do projektů podporujících matematickou gramotnost pouze 3 subjekty, což představuje 17%.

Jedná se konkrétně o tyto školy a typy projektů:

- a) ZŠ a MŠ DĚLNICKÁ - *Erasmus*
- b) ŽŠ a MŠ DRUŽBY- *OP VVV Grammy-spolupracující škola*
- c) SŠ, ZŠ a MŠ, KARVINÁ - *OP VVV Grammy-spolupracující škola, šablony 2017*





10) Probíhá na Vaší škole diferencovaná výuka matematiky?

Z dotazníkového šetření vyplynulo, že ze 17 škol vede diferencovanou výuku matematiky pouze 5 subjektů, což představuje 29,4%.

Konkrétně se jedná o tyto školy:

- a) ZŠ a MŠ U STUDNY
- b) ZŠ a MŠ PRAMENY
- c) ZŠ a MŠ CIHELNÍ
- d) ZŠ a MŠ DĚTMAROVICE
- e) ZŠ a MŠ s pol. jaz. vyuč. KARVINÁ



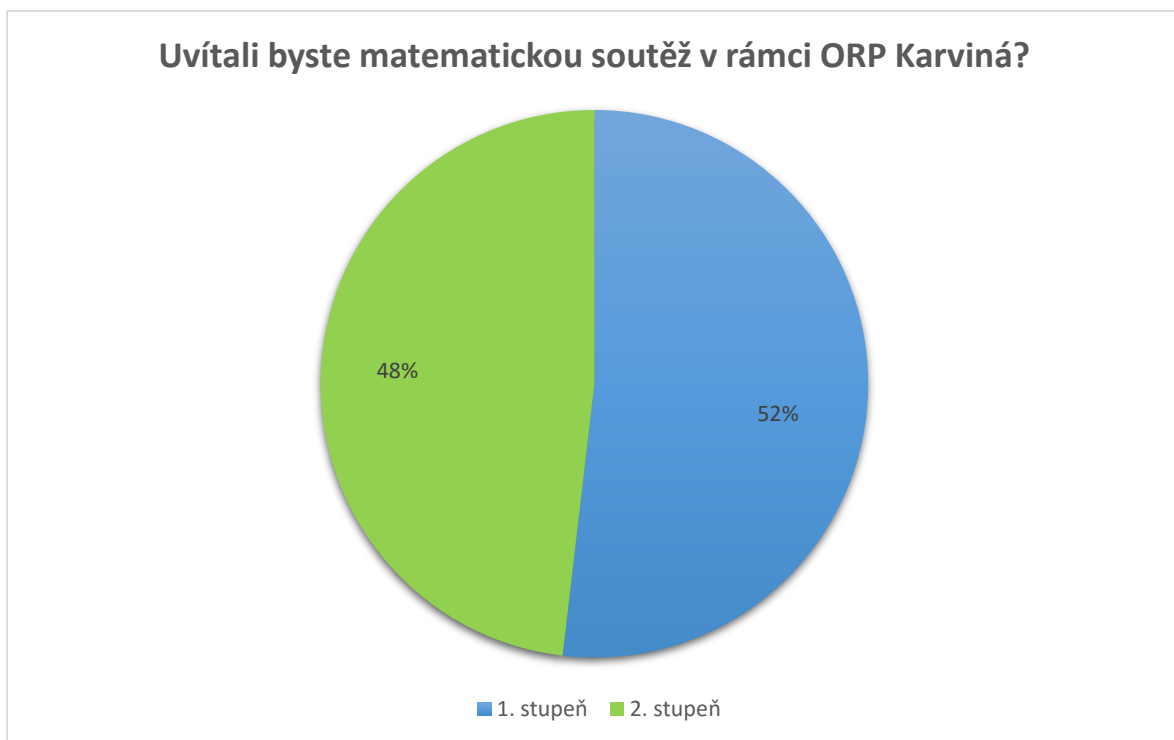
Komentář ZŠ Mendelova:

Raději odpovídám NE, jelikož nemáme v rozvrhu nějaké stálé hodiny, kde by žáci jedné třídy byli rozděleni na dvě či více skupin podle své výkonnosti. Ovšem jiné formy diferencované výuky matematiky používáme. Co tedy využíváme: jeden prvňák navštěvuje matematiku v 2. ročníku, ve všech třídách používáme diferenciaci úkolů, respektujeme (zejména na 1. stupni) individuální tempo žáků, diferencujeme zadávané úkoly podle schopností a dovedností žáků, používáme gradované úlohy, v některých hodinách (podle potřeby) třídu rozdělíme na dvě skupiny, které řeší matematické problémy zacílené na uspokojení jejich aktuálních (rozdílných) vzdělávacích potřeb s různými učiteli.



11) Uvítali byste matematickou soutěž v rámci ORP Karviná? Pokud ano, na kterém stupni ZŠ?

| | Počet škol | Počet procent |
|------------------|------------|---------------|
| 1. stupeň | 14 | 82,4% |
| 2. stupeň | 13 | 76,5% |



Komentář ZŠ Mendelova:

Domnívám se, že matematických soutěží, počínaje olympiádou a Pythagoriádou přes Klokana, mezinárodní Pangeu apod. je dost a dost. Vzdělávání není jen o soutěžích.



Závěr

V rámci pracovní skupiny projektu MAP rozvoje vzdělávání v ORP Karviná jsme oslovili základní školy v Karviné a přilehlých obcích a dotazovali se na úroveň a způsob výuky matematické a finanční gramotnosti.

Na dotazníkové šetření zaslalo odpověď všech 17 námi oslovených základních škol.

Z odpovědí na otázky dotazníkového šetření vyplynulo, že většina uvedených škol přikládá větší význam výuce matematické gramotnosti, než finanční, protože finanční gramotnost se vyučuje převážně jako součást jiného vyučovacího předmětu, nejčastěji matematiky. Pouze dvě základní školy uvedly, že vyučují finanční gramotnost jako samostatný předmět. Vzhledem k tomu, že škola by měla děti připravovat pro běžný život, je potřeba mimo jiné klást na výuku finanční gramotnosti velký význam. Děti se musí naučit orientovat v současném finančním světě a umět se v něm vyznat.

Finanční gramotnost se nevyučuje v rámci zájmového útvaru na žádné z oslovených škol.

Téměř dvě třetiny uvedených škol využívají k výuce hry na rozvoj finanční gramotnosti, čímž přibližují dětem tuto problematiku přirozeným způsobem. Všechny uvedené subjekty by uvítaly prožitkové programy pro děti, které se týkají právě finanční gramotnosti. Zde je vidět, že preferují tento způsob výuky a uvědomují si, že tato forma výuky je pro děti nejpřirozenější a patří mezi nejoblíbenější. I přes tento fakt jsou pouze 3 z dotázaných škol zapojeny do projektu, který se finanční gramotností zabývá. Otázkou zůstává, zda je projektů, do kterých se mohou zapojit žáci ZŠ, dostatečný výběr.

Výuka matematické gramotnosti probíhá v rámci hodin matematiky, na 1. i 2. stupni nejčastěji v počtu 4 nebo 5 hodin týdně. Na 1. stupni je převážně 5 hodin týdně, na 2. stupni je počet škol vyučujících matematiku 4 h týdně nebo 5 hodin týdně vyrovnaný.

Výuka matematické gramotnosti v rámci zájmového útvaru probíhá zhruba v jedné třetině škol. Z dotazníkového šetření jsme nezjistili důvod tohoto výsledku - zda chybí nabídka zájmových útvarů pro žáky nebo zájem žáků o tyto útvary.

Pouze třetina dotazovaných uvedla, že v jejich škole probíhá diferencovaná výuka matematiky. Z uvedených odpovědí nelze určit, jaká je míra diferenciací. Zda se jedná pouze o zadávání diferencovaných úloh v rámci výuky v jedné třídě, které je běžné nebo zda se jedná o diferencovanou výuku – dělení žáků na skupiny podle výkonu a jejich oddělená výuka, doučování žáků, práce s talentovanými žáky v rámci soutěží....)

Více než dvě třetiny škol by uvítaly matematickou soutěž v rámci ORP Karviná. Je třeba zvážit formu soutěže, aby neduplikovaly již probíhající tradiční soutěže (matematická olympiáda, Pythagoriáda, Matematický klokan).

V oblasti finanční gramotnosti uvádíme jako příklad dobré praxe jednoznačně zavedení finanční gramotnosti jako samostatného předmětu.

V oblasti matematické gramotnosti uvádíme jako příklad dobré praxe diferencovanou výuku.

Výsledky dotazníkového šetření budou použity pro další činnost pracovní skupiny v rámci projektu MAP.